

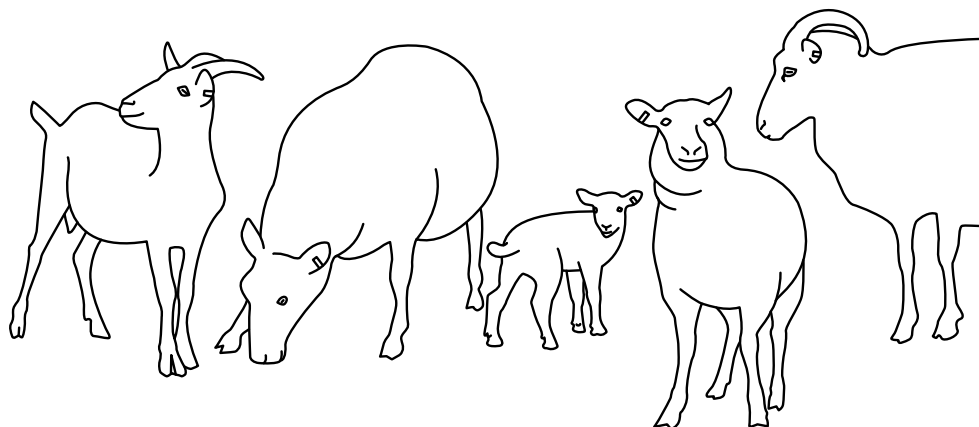

Djurskyddsbestämmelser **Får och Get**

Innehåll

Om djurskyddsbestämmelserna	5
Skötsel	6
Operativa ingrepp	12
Stallmiljö	14
Stallklimat	17
Måttbestämmelser	20
Förprovning av djurstallar	23
Transport av får och getter	28
Om reglerna inte följs	33
Lagstiftning	33
Vill du veta mer?	35

Om djurskyddsbestämmelserna

I denna broschyr kan du läsa om hur du ska hålla och sköta dina får och getter. Vi informerar inte om alla djurskyddsregler utan bara om de viktigaste reglerna och de vanligaste frågorna. De fullständiga reglerna hittar du på Jordbruksverkets webbplats.

Dina djur är beroende av att du följer djurskyddsreglerna. Bestämmelserna sätter upp en lägstanivå och talar om vad som måste vara uppfyllt för att dina får och getter ska må bra och kunna bete sig på ett naturligt sätt.

Skötsel

Du ska behandla dina får och getter väl och skydda dem mot onödigt lidande och sjukdomar. Dina får och getter ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sätt som är bra för deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt.

- Du ska hålla dina får i par eller i grupp. Får som behöver särskild vård får du dock hålla individuellt när det behövs. Du får också hålla baggar individuellt en kort period om det är nödvändigt.
- Om något av dina får eller getter blir sjukt eller skadat ska du snarast se till att djuret får nödvändig vård. Om det behövs ska du tillkalla veterinär.
- Du ska hålla dina får och getter tillfredsställande rena.
- Du ska förvara föremål och ämnen som kan skada dina får och getter oåtkomliga för dem.
- Du får inte styra fåren eller getternas beteende med utrustning eller anordningar som ger djuren en elektrisk stöt. Elstängsel utomhus och el-avvisare på fodervagnar är tillåtet. Elektriska pådrivare får inte användas.
- Inspektera dina får och getters klövar regelbundet och verka dem vid behov.
- Dina getter av ullras och får ska du klippa vid behov och med högst 1 års intervall.

Se till dina får och getter varje dag

Du ska hålla dina får och getter så att du kan se till dem utan svårigheter. Du ska normalt se till dina får och getter minst 1 gång per dag. Nyfödda, sjuka eller skadade djur och djur som betar sig onormalt ska du se till oftare. Högräktiga tackor och getter ska du också se till oftare, särskilt vid tiden kring lamning och killning. Du och andra som tar hand om dina får och getter ska ha tillräckliga kunskaper och färdigheter. Du ska se till att det finns tillräckligt med personer som tar hand om dina får och getter.

Foder och vatten

Varje dag ska du ge dina får och getter foder av god kvalitet och lämplig struktur. Fodergivan ska garantera att dina djur får en tillräcklig, allsidig och välbalanserad näring. Du ska också se till att dina får har tillgång till hö, halm eller annat lämpligt grovfoder

som ger dem den sysselsättning som de behöver.

Dina får och getter ska få dricksvatten av god kvalitet minst 2 gånger per dygn.

Utfodrings- och vattningssystem ska vara utformade och placerade så, att djuren kan äta och dricka lugnt och naturligt. Automatiska system för utfodring och vattning av djuren ska kontrolleras dagligen. Använder du en transponder- eller responderstyrd foderstation för dina får ska alla får hinna äta sin dygnstilldelning inom 12 timmar.

Rörelsefrihet

Får ska hållas i lösdrift och tillsammans i par eller grupper. Undantaget är baggar som kan hållas individuellt under en kortare period när det är nödvändigt.

Getter bör hållas i lösdrift och vara avhornade eller ha skydd på hornspetsarna för att hindra stångningsskador.

Du får inte hålla får och getter uppbundna på ett sätt som är plågsamt för djuren. Uppbundna djur ska ha tillräckligt skydd mot väder och vind. Djuren ska kunna röra sig och vila ordentligt.

När du håller dina får och getter på bete får djurens rörelsefrihet inte begränsas genom att du binder upp dem eller fäster hinderande föremål vid dem. Rörelsefriheten får heller inte begränsas genom att du binder ihop olika delar av djurens kropp eller binder samman djur med varandra.

Renhållning

Håll rent i stallet och i andra förvaringsutrymmen för dina får och getter. Du ska göra rent och gödsla ut stallet minst 1 gång varje dag om du inte har ett system för djurhållningen som är uppbyggt för andra rutiner och som ger god hygien. Du ska rengöra stallet noggrant minst 1 gång varje år.

Om du har omgångsuppfödning ska du rengöra stallet eller stallavdelningen noggrant innan du sätter in en ny omgång djur.

Utevistelse och betesperiod

Huvudregeln är att dina får och getter ska vistas utomhus under sommaren. De ska vara ute under en sammanhängande period

som ska infalla någon gång under tiden 1 maj till 15 oktober.

Betesperioden ska vara minst

- 4 månader i Blekinge län, Skåne län och Hallands län.
- 3 månader i Stockholms län, Uppsala län, Södermanlands län, Östergötlands län, Jönköpings län, Kronobergs län, Kalmar län, Gotlands län, Västra Götalands län, Värmlands län, Örebro län och Västmanlands län.
- 2 månader i Dalarnas, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Att hålla djur inne under sommaren

I följande fall får du hålla får och getter inne hela eller delar av dygnet:

- Om det är nödvändigt för att skydda djuren från skador vid onormala väderleksförhållanden.
- Om det är nödvändigt för att skydda marken från skador vid onormala väderleksförhållanden.
- Om det är nödvändigt för att skydda djuren mot allvarliga insektsangrepp.
- Om det finns en omedelbar fara för rovdjursangrepp.
- Om fåren är anmälda för slakt och ska slaktas före den 15 juni.
- Om djuren måste skötas, vårdas eller behandlas på ett sätt som inte är lämpligt utomhus.

Varje gång du använder dig av något av undantagen för att hålla djur inne måste du dokumentera detta. Av dokumenten ska det framgå vilket djur som du hållit inne, när du gjort detta och skälet till det.

Utformning av betesmarker och rasthagar

Betesmarker, rasthagar och drivningsvägar ska vara fria från föremål som det är uppenbart att dina får och getter kan skada sig på. Marker som är hårt belastade ska vara hårdgjorda och dränerade eller naturligt ha motsvarande egenskaper.

Du ska se till att stängslen är väl uppsatta och underhållna. De ska vara utformade så att fåren och getterna inte riskerar att skada sig på dem. Stängseltrådar och stängselnät ska vara väl sträckta.

Om du använder taggtråd får den inte vara strömförande. Men det är tillåtet att kombinera taggtråd med strömförande slät el-stängseltråd. Eltråden måste i så fall monteras på distanshållare på den sida av stängslet där djuren hålls. Det ska vara ett horisontellt avstånd på minst 0,15 m mellan taggtråden och den elektrifierade

Får och getter
ska vistas
utomhus under
sommaren.

tråden. Taggtråden måste jordas på många regelbundet återkommande avstånd.

Utevistelse på vintern och ligghallar

Om du vill hålla dina får och getter ute mer än 12 timmar under den kalla årstiden (= då det inte sker någon betestillväxt) måste djuren vara lämpade för detta. Även terräng, underlag och andra yttre förhållanden måste vara lämpliga.

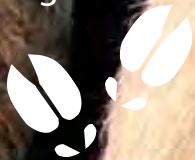
Om dina får och getter är ute 12 timmar eller mer per dygn under den kalla årstiden ska djuren ha tillgång till en ligghall eller annan byggnad. Den ska ge djuren skydd mot väder och vind samt en torr och ren liggplats. En ligghall för får och getter bör normalt bestå av tre väggar och ett tak. Den öppna långsidan bör ha söderläge. Om en ligghall inte har en öppen hel sida bör den ha flera mindre öppningar för att undvika att ranghöga djur hindrar andra djur från att gå in eller ut ur ligghallen. Det kan annars ske om ligghallen bara har en enda, mindre öppning.

Drivning

När du ska driva dina får och getter ska du ta hänsyn till detta:

- Hantera dina får och getter lugnt.
- Djuren ska ha tillräckligt med utrymme för att kunna förflytta sig.
- Ditt stall bör utformas så att flyttning, transport och utlastning av djuren underlättas.
- Drivgångar bör ha släta ytor utan skarpa hörn.
- Se till att dina djur tydligt kan uppfatta drivvägen.
- Du får inte aga eller driva på djuren med redskap som lätt kan sära eller skada dem.
- Elektriska pådrivare får inte användas.
- Du bör inte driva dina djur genom att koppla dem till fordon.
- Lutningen på en lastramp ska vara så liten som möjligt och bör inte överstiga 15 grader, dvs. inte mer än 0,27 m per längdmeter.
- Lutar lastrampen mer än 10 grader, dvs. mer än 0,18 m per längdmeter, ska rampen ha tvärgående ribbor och vid behov också räcken, så att fåren eller getterna inte halkar eller faller av rampen.

Får och getter
ska ha dricksvatten
av god kvalitet
minst 2 gånger
per dag.

Operativa ingrepp

Om något av dina får eller getter behöver genomgå ett operativt ingrepp ska en veterinär göra detta. Även andra behandlingar för att lindra eller bota sjukdom ska utföras av en veterinär om behandlingen kan orsaka djuret lidande.

Huvudregeln är att ett operativt ingrepp endast får göras om det är nödvändigt av veterinärmedicinska skäl. Men det är tillåtet att till exempel avhorna getter och kastrera baggar och bockar även om det inte finns veterinärmedicinska skäl. Kastrering och avhorning ska utföras av veterinär, och ska ske under bedövning.

Öronmärkning

Får eller getter som är födda efter den 9 juli 2005

Får eller getter som är födda efter den 9 juli 2005 ska vara märkta senast sex månader efter födelsen. Djur som föds och flyttas från din produktionsplats innan sex månaders ålder ska du märka innan transporten. Både du som lämnar djur och den person som tar emot dem är ansvariga för att märkningen är rätt. Inför slakt kan det vara bra om du tar reda på om slakteriet kräver någon särskild slaktmärkning. Djur som inte är märkta får varken tas emot på slakterier eller andra produktionsplatser.

Djur som ska bli äldre än ett år

Om dina får eller getter är avsedda att leva längre än 12 månader ska du märka dem med två öronbrickor, en i varje öra. Öronbrickan ska vara präglad med landsbeteckningen för Sverige (SE), födelseplatsens produktionsplatsnummer och individnummer. Individnumren ska bestå av fem siffror. Inget djur som är fött i samma besättning efter den 9 juli 2005 får märkas med samma individnummer förrän tidigast 20 år efter det att den första brickan beställdes.

Djur som inte ska bli äldre än ett år

Om dina får eller getter är avsedda att leva kortare tid än 12 månader behöver du bara märka dem med en öronbricka. Öronbrickan ska vara präglad med landsbeteckningen för Sverige (SE) och födelseplatsens produktionsplatsnummer. Det är frivilligt med individnummer för dessa djur. Om du har ett djur som är märkt på detta sätt men det har blivit äldre än 12 månader ska du märka om det. I detta fall ska du märka om djuret med två öronbrickor som också har individnummer. (SJVFS 2009:81) K 29

Elektronisk märkning av får och get har Sverige undantag för men djur som ska säljas ut ur landet ska märkas med elektronisk öronbricka vilka beställs via Jordbruksverket, Registerenheten. Enligt EU förordning 21/2004

Hormoner

Du får bara ge dina får och getter hormoner för att förebygga, påvisa, bota eller lindra sjukdom. Det är tillåtet att ge får och getter hormoner för att förhindra befruktning, framkalla abort, stimulera ägglossning, dra samman livmodern eller synkronisera brunst.

Avel

Avel som kan medföra lidande för dina får och getter är förbjuden. Ett får eller en get får inte användas i avel om djuret kan föra vidare anlag som ger en hög risk för förlossningssvårigheter, dödfödslar, defekter hos avkommorna, eller någon annan egenskap som kan riskera att djuren utsätts för lidande eller hindrar djuren att bete sig naturligt.

Stallmiljö

Stallar och andra förvaringsutrymmen för får och getter ska ge djuren skydd och hållas rena. Utrymmena ska också vara så rymliga att alla djur i utrymmet kan röra sig obehindrat och ligga ner samtidigt. Utrymmena ska utformas så att dina får och getter kan bete sig naturligt.

Inredning

Dina får och getter får inte riskera att skadas av stallets inredning och utrustning som heller inte på annat sätt får vara någon risk för djurens hälsa. Inredningen får inte hindra dina djurs rörelsefrihet eller vara störande för dem.

Liggplatser

Du ska se till att alla dina får och getter har var sin liggplats, så de kan ligga samtidigt och röra sig obehindrat. Liggplatserna ska vara rena och torra samt anpassade för får och getter och det klimat som är i stallet. Om ditt stall har ett utomhusliknande klimat bör det finnas en bädd av halm eller annat skyddande material på liggplatserna under den kalla årstiden. Strömedel ska vara av lämplig typ och ha god hygienisk kvalitet.

Från och med den 1 augusti 2017 är det inte längre tillåtet att ha liggytor som består av gödseldränerade golv till får.

Golv

Golv av alla slag ska vara utformade och skötta så, att de inte ger dina får och getter skador eller påverkar djurens hälsa och beteende på ett negativt sätt. Golv och liggytor ska ha en jämn och halksäker yta.

Fönster och belysning

Ett stall för får och getter ska ha fönster eller andra insläpp för dagsljus. Stallet ska vara försett med belysning som inte orsakar dina får och getter obehag. Belysningen ska vara fast monterad och göra det möjligt för dig att se till dina djur utan svårighet.

Om du har en ligghall för utegångsdjur eller djur som hålls på bete behöver belysningen i ligghallen inte vara fast monterad om en bra belysning är ordnad på något annat sätt.

Fönster, belysningsanordningar och elektriska ledningar som dina får och getter kan nå ska vara utförda så att det inte finns risk att djuren skadas på dem.

Sjukboxar

Sjuka eller skadade får och getter som behöver särskild vård ska kunna tas om hand lösgående i ett närbeläget utrymme, i en så kallad sjukbox. Där ska djuren vid behov kunna hållas individuellt.

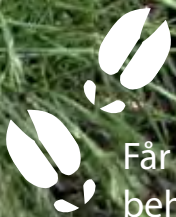
Sjukboxen ska ha ett klimat som djuren är vana vid. För får och getter som går ute under den kalla årstiden eller som hålls i stallar med utomhusliknande klimat under vintern ska det finnas behandlingsplatser som vid behov går att värma upp. Utrymmet bör kunna värmas upp till +10 °C inom 1 timme. Om utrymmet inte går att värma upp måste det vara anpassat på annat sätt så att ett djur som har svårt att hålla kroppstemperaturen inte förlorar för mycket av den kroppsvärme djuret behöver.

För får och getter bör utrymmet för sjuka djur vara stort nog att rymma minst 1 djur per 50 djur i besättningen.

För utegångsdjur och för djur som går på bete bör sjukboxen vara placerad så, att ett djur kan tas om hand i utrymmet inom en halvtimme.

Lamnings- och killningsboxar

I får- och getstall ska ett avskilt utrymme kunna ställas i ordning för lamning respektive killning. Hela golvytan i boxen ska vara försedd med ströbädd.

Får och getter som
behöver särskild vård ska
tas om hand lösgående i
ett närbeläget utrymme.

Stallklimat

Klimatet i stallet ska vara anpassat till dina får och getter och sättet djuren hålls på. Luft får inte tas in i stallavdelningen via något utgödslings- eller urindräneringssystem. Luft får heller inte tas in via något annat utrymme, som kan innehålla smittämnen eller luftföroreningar som kan påverka djurens hälsa negativt.

Utgödslingsystem ska vara utformade så, att djur i en stallavdelning inte kommer i direktkontakt med gödsel från någon annan avdelning. Öppningar mellan stallavdelningarna ska kunna stängas och vara stängda när de inte används. I mekaniskt ventilerade stallar ska det finnas en nödventilation.

Gränsvärden för luften i stallet

- ammoniak 10 ppm (= miljondelar)
- koldioxid 3 000 ppm
- svavelväte 0,5 ppm
- organiskt damm 10 mg/m³

Luftfuktighet

Huvudregeln är att relativa luftfuktigheten i ett värmeisolerat stall under vintern inte får vara högre än 80 procent. Undantaget är om temperaturen i stallet är lägre än +10 °C. Då gäller tabellens värden på högsta tillåtna relativa luftfuktighet vid respektive innertemperatur i stallet.

I ett oisolerat stall får den relativa luftfuktigheten inne i stallet överstiga uteluftens relativa fuktighet med högst 10 procentenheter (luftfuktigheten i stallet minus luftfuktigheten ute).

Buller

Buller ska hållas på en låg nivå. Bullret i stallar får inte ha en sådan nivå och frekvens att det påverkar fårens eller getternas hälsa negativt. I ett stall får djuren endast tillfälligtvis bli utsatta för mekaniskt buller som överstiger 65 dBA.

Elavbrott

Du ska ha en godtagbar plan för hur djurskyddet ska upprätthållas vid elavbrott.

Maximalt tillåten relativ luftfuktighet i värmeisolerade stallar vid temperaturer mellan 0 och + 10 °C

Stalltemperatur, + °C	Max. tillåten relativ luftfuktighet, %
9	81
8	82
7	83
6	84
5	85
4	86
3	87
2	88
1	89
0	90

Larm

Stallar med mekanisk ventilation bör vara utrustade med en larm-anordning om ett ventilationsbortfall skulle kunna orsaka lidande för djuren.

Brandskydd

Om du bygger ett nytt stall eller bygger om eller till ett gammalt stall, ska du se till att det finns byggnadstekniska skydd mot brand. Byggnaden ska också utformas så, att det finns möjlighet att rädda djuren om det skulle börja brinna. Du bör följa Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer som finns på dess webbplats <www.svbf.se>.

Stallklimatet ska
vara anpassat
till djuren.

Måttbestämmelser

Boxar, foderbord och ligghallar måste hålla vissa minimimått. Här nedan kan du se vilka minimimått som gäller i stallutrymmen för dina får och getter. Dessa mått är minstamått och centrummått för normal inredning.

Drickplatser

Antalet drickplatser med automatisk vattenförsörjning per djur ska vara minst:

- 1 drickplats per 15 getter
- 1 drickplats per 15 tackor av mjölkras
- 1 drickplats per 30 djur övriga får

Foderbord

Minsta utrymme vid rakt foderbord eller rund foderhäck för får

	Minsta utrymme per djur, m			
	vid samtidig utfodring		vid fri utfodring	
	och rakt foderbord	och rund foderhäck	vid rakt foderbord	vid rund fodehäck
Lamm över 15 kg	0,35	0,20	0,17	0,10
Vuxet djur	0,35	0,20	0,17	0,10
Dräktig tacka*	0,45	0,20	**	**
Tacka med lamm under 15kg	0,45	**	**	**

* Avser dräktig tacka som har mindre än 2 månader kvar till lamningen.

** Det finns inga minimimått för dessa alternativ. Utrymmet per djur ska dock vara så pass stort att djuren lugnt och naturligt kan inta sitt foder.

Utrymmet vid foderhäck eller foderbord för get ska vara minst 0,35 m per djur när djuren hålls i lösdrift och minst 0,45 m när djuren hålls bundna.

Foderbord och foderhäck för får ska placeras minst 2,0 meter från vägg eller motsvarande.

Lamningsbox och killningsbox

- En lamningsbox ska ha minsta måtten 1,2 m x 1,2 m.
- Lamningsboxar för tackor med fler än 2 lamm eller för tackor av tung ras bör vara minst 1,5 m x 1,5 m.
- En killningsbox bör vara minst 1,0 m x 1,2 m.

Gemensambox

Minsta utrymme i gemensambox för **får**.

Djur	Total yta, m ²	varav liggyta, m ² **
Lamm, 15–30 kg	0,50	0,35
Lamm över 30 kg	1,00	0,70
Vuxet djur, högst 65 kg	1,20	0,85
Vuxet djur, över 65 kg	1,40	1,00
Dräktig tacka *	1,70	1,20
Tacka under 65 kg, med lamm under 15 kg	1,70	1,20
Tacka över 65 kg, med lamm under 15 kg	1,90	1,35

* Avser dräktig tacka som har mindre än 2 månader kvar till lamning.

** Avser minsta utrymme i ligghall utan utfodring.

Minsta utrymme i gemensambox för **get**.

Djur	Gemensambox med enbart	
	spaltgolv, m ²	ströbädd, m ²
Killing, under 15 kg	0,25	0,25
Ung get, över 15 kg	0,50	0,50
Vuxet djur	1,00	1,20

Dränerande golv

Gödseldränerande spaltgolv för får och get ska ha en stavbredd som är minst 8 cm och en spaltbredd som är högst 2,5 cm.

Från och med den 1 augusti 2017 är det inte längre tillåtet att ha liggytor som består av gödseldränerade golv till får.

Båspall för getter

Båspallens längd bör vara minst 1,0 m. Båspallen bör ligga högst 0,55 m över golvet.

Du ansöker om
förprovning hos
länstyrelsen.

Förprovning av djurstallar

Förprovning är en form av bygglov som du behöver ansöka om hos länsstyrelsen när

- du ska bygga nytt, bygga om eller bygga till och det du bygger är djurstallar, hägn eller andra förvaringsutrymmen för djur.
- du vill inreda eller använda en byggnad som djurstall som tidigare använts för något annat än sådan djurhållning eller djuruppfödning som du planerar att använda den till.

Åtgärden ska vara avsedd för hästar, djur som föds upp eller hålls för produktion av livsmedel, ull, skinn eller pälsar eller för undervisningsdjur som inte hålls som försöksdjur.

Vid en förprovning bedömer länsstyrelsen om dina byggplaner uppfyller kraven som gäller för

- mått och utrymmen
- inredning, liggytor och utgödslingssystem
- utfodrings- och dricksvattenanordningar
- stallklimat och luftkvalitet
- brandskydd

Du ansöker om förprovning hos länsstyrelsen.

Så här går förprovningen till

Du beställer ansökningshandlingar

Du beställer ansökningsblanketten hos din länsstyrelse eller laddar ner dem från Jordbruksverkets webbplats. Var noga med att du använder rätt blankett när du ansöker om förprovning. Den blankett du ska använda har nummer D173 B och heter *Ansökan – förprovning av djurstall enligt djurskyddsförordningen (1988:539)*. Ta gärna tidigt kontakt med länsstyrelsens byggnadskonsulent. Då kan du få mer detaljerad information om

- hur handläggningen går till
- hur lång handläggningstiden är
- vilka regler som gäller och
- annan information som underlättar förprovningen.

Detta ska du skicka med

Är dina ansökningshandlingar riktigt ifyllda är det lättare för länsstyrelsen att göra en snabb förprövning. Tänk därför på att:

- skicka med tydliga och detaljerade ritningar. Se till att ritningarna är skalenliga och var noga med att sätta ut mått på dem. Du ska skicka med både din planritning, sektionsritning och situationsplan som visar byggnadens placering på gården.
- beskriva inredning, utrustning och tekniska system. Du kan till exempel hänvisa till ritningarna eller skicka med bilagor som broschyrer och funktionsbeskrivningar.
- om du bygger mer omfattande kan det ibland vara lättare att beskriva de olika funktionerna separat, till exempel i bilagor eller broschyrer.
- när du bygger enklare byggen, till exempel en ligghall, kan du oftast redovisa de flesta av uppgifterna på plan- och sektionsritningarna.

Du får ett beslut

När du lämnat in dina ansökningshandlingar kommer länsstyrelsen att granska dessa. Om det saknas uppgifter i dina ansökningar kommer de att begära att du kompletterar handlingarna. När länsstyrelsen anser att din ansökan är komplett ska du få ett beslut från dem inom åtta veckor.

Är du inte nöjd med beslutet kan du överklaga det hos förvaltningsrätten. Hur det går till att överklaga kan du läsa om i beslutet.

Nu kan du börja bygga

Efter att du fått ett beslut där länsstyrelsen godkänner din ansökan får du börja bygga. Du måste vara färdig med ditt bygge inom 3 år från det att de meddelat sitt förprövningsbeslut.

Om du inte fått ett beslut från länsstyrelsen inom åtta veckor räknat från den tidpunkt din ansökan är komplett gäller inte längre kravet på förprövning för den åtgärd som du ansökte om. Det betyder att du då får påbörja och genomföra åtgärden. Observera dock att du då tar eget ansvar för att utrymmet utformas och används på ett sätt som är tillåtet enligt djurskyddsbestämmelserna. Om utrymmet inte uppfyller bestämmelserna kan länsstyrelsen kräva att du i efterhand åtgärdar bristerna eller förbjuda fortsatt djurhållning i utrymmet om bristerna är allvarliga.

Du får inte börja bygga förrän länsstyrelsen godkänt förprövningen.

Länsstyrelsen besiktigar det du byggt

Du får inte börja använda ditt bygge innan länsstyrelsen har gjort en besiktning. Du är därför skyldig att meddela dem när du är klar. De ska då inom 4 veckor göra en besiktning där man kontrollerar att du har följt förprövningsbeslutet. Har du inte följt beslutet eller om du inte är helt färdig när de besiktigar så måste de oftast göra en ombesiktning..

Avgifter

Att förpröva ett stall kostar ingenting. Däremot kan det bli dyrt att bygga om du inte följer förprövningsreglerna.

Om du genomför en förprövningspliktig åtgärd utan förprövning ska länsstyrelsen förbjuda dig att ha djur i utrymmet. Om stallet ändå uppfyller djurskyddsbestämmelserna ska de godkänna det i efterhand genom en så kallad efterhandsprövning.

Om du ägde stallet när åtgärden utfördes utan förprövning, måste du betala en avgift som är 12 000 kronor eller 24 000 kronor beroende på åtgärdens omfattning. Ända upp till 5 år efter det att åtgärden påbörjades kan du bli tvungen att betala en sådan avgift.

Ibland behöver du inte förpröva

Du behöver bara förpröva om antalet får eller getter som ryms på fastigheten efter att åtgärden är klar kommer att vara fler eller lika med

- 20 vuxna får eller getter
- 40 lamm eller killingar

Oavsett hur många djurplatser du har på fastigheten behöver du inte förpröva

- om du reparerar eller underhåller utan att ändra stallets planslösning
- tillfälliga sjukboxar
- ligghallar som rymmer högst 40 vuxna får/getter eller 80 lamm/killingar. (Med ligghall menas ett stall med liggplatser för lösgående djur. Djuren hålls inte instängda i stallet utan kan själv välja när de vill använda det).
- byggnad som endast avser att ge väderskydd (t.ex. vindskydd) för djuren när de hålls utomhus, som rymmer högst 40 vuxna får/getter eller 80 lamm/killingar.

Du behöver heller inte förpröva om den enda åtgärden du ska göra är att uppföra:

- permanenta sjukboxar för får eller getter om det sammanlagda antalet platser i sjukbox efter åtgärden är högst 4 stycken i stallavdelningen.
- lammings- eller killningsboxar avsedda för ett moderdjur.

I vissa fall kan du göra en förhandsanmälan i stället för att förpröva

Om du ska göra en mindre om- eller tillbyggnad i en stallavdelning som du har förprövat tidigare behöver du i vissa fall inte förpröva. Då kan du i stället göra en enkel anmälan till länsstyrelsen innan du påbörjar åtgärden, s.k. förhandsanmälan. För att få göra en förhandsanmälan krävs dock att samtliga kriterier nedan är uppfyllda:

- stallavdelningen är i enlighet med länsstyrelsens senaste förprövningsbeslut
- åtgärden berör endast sådan djurkategori som du redan håller i stallavdelningen
- djurplatserna du ska bygga kommer att bestå av samma inhysningssystem som redan används i stallavdelningen för den berörda djurkategorin
- antalet platser som du ska bygga kommer efter åtgärden att motsvara högst 20 procent av det totala antalet sådana platser i stallavdelningen.

Om du är osäker på om du har rätt att göra en förhandsanmälan så bör du kontakta din länsstyrelse för information.

Så här gör du en förhandsanmälan

Var noga med att du använder rätt blankett när du gör din förhandsanmälan. Den blankett du ska använda har nummer D173 C och heter *Förhandsanmälan – enligt 9 § Statens jordbruksverks föreskrifter (2012:12) om förprövning med anledning av mindre om- eller tillbyggnad*. Du kan hämta blanketten på Jordbruksverkets webbplats eller beställa den hos din länsstyrelse.

Blanketten ska du fylla i och skicka till länsstyrelsen i det län där du har din anläggning. Utöver blanketten måste du bifoga två exemplar av skalenliga plan- respektive sektionssritningar. Du kan till exempel använda de gamla förprövningsritningarna som du kompletterar. Ritningarna ska tydligt visa vilka djurplatser som

du tänker bygga och vilka djurplatser som är befintliga. Det är en fördel om du också bifogar en situationsplan över gården och markerar vilken byggnad som åtgärden kommer att göras i.

När din förhandsanmälan har kommit in till länsstyrelsen får du en bekräftelse på det. De kontrollerar också att de uppgifter som efterfrågas är redovisade. Om så är fallet gör de ingen ytterligare åtgärd. Om din förhandsanmälan har brister kommer de att begära att du kompletterar den.

Om du är berättigad att göra en förhandsanmälan får du påbörja åtgärden så fort länsstyrelsen fått din förhandsanmälan. Du behöver alltså inte invänta besked från dem. Eftersom någon särskild besiktning av djurutrymmet inte krävs vid en förhandsanmälan, får du använda djurutrymmet när åtgärden är färdig.

Vid en förhandsanmälan granskar och godkänner inte länsstyrelsen utrymmet för den planerade djurhållningen. Det innebär att du tar eget ansvar för att utrymmet utformas och används på ett sätt som är tillåtet enligt djurskyddsbestämmelserna. Om utrymmet inte uppfyller bestämmelserna kan de kräva att du i efterhand åtgärdar bristerna eller förbjuda fortsatt djurhållning i utrymmet om bristerna är allvarliga.

Även om du inte behöver förpröva måste du följa reglerna för

A photograph of a goat with grey and white fur, lying on a large, dark, mossy rock in a green grassy field. The goat is looking towards the left of the frame.

Både den som kör och den som sköter djur under transporten ansvarar för djurens välbefinnande.

till exempel mått och utformning.

Transport av får och getter

Du måste försäkra dig om att dina får och getter transporteras på ett säkert sätt. Djuren får inte riskera att utsättas för skada eller lidande.

Huvudregler

1. Du får bara transportera dina får och getter när de är lämpliga att transportera.
2. Får och getter som är sjuka eller skadade får inte transporteras.
3. Utrymmet där djuren transporteras ska vara utformat så att djuren kan samtidigt stå upp eller ligga ner i naturlig ställning.
4. Utrymmet där djuren transporteras ska ha god ventilation.
5. Om det behövs ska du kunna sätta in skiljeväggar i utrymmet som skyddar fåren och getterna.
6. Om det behövs ska du kunna sköta om fåren och getterna under transporten.
7. När djuren lastas i eller ur fordonet ska du använda lämplig utrustning, t.ex. lastramper.
8. Lutningen på en lastramp ska vara så liten som möjligt.
9. Lastramper ska, om det behövs, ha tvärgående ribbor och räcken som gör att fåren eller getterna inte halkar eller faller av rampen.
10. Getter som inte har hållits gemensamt i samma grupp före transporten ska transporteras åtskilda. Okastrerade bockar och baggar ska transporteras åtskilda från hondjur.
11. Du ska följa de bestämmelser om transporttider, skyltning och mått för djuren som finns i föreskrifterna.

Undantag

Om du transporterar dina egna får och getter med ditt eget fordon och transporten inte går längre från gården än 50 km gäller endast punkterna 1–9 ovan. Du får också transportera ett sjukt eller skadat djur till veterinär om transporten måste ske brådskande.

Transporttider

Grundregel

- Du får transportera dina får och getter upp till åtta timmar.
- Under transporten ska du se till djuren minst varannan timme.

Undantag

- Får och getter får transporteras över åtta timmar om fordonet uppfyller tilläggskrav om strö, ventilation, skiljeväggar, foder och vatten.
- Om det krävs för att nå fram till närmaste slakteri får djuren transporteras i maximalt elva timmar.

Dräktiga djur

Grundregel

Du får inte transportera en tacka eller get

- mindre än 42 dygn före den beräknade förlossningen.
- tidigare än 1 vecka efter förlossningen.

Undantag

- Om transporttiden är kortare än 1 dygn är gränsen för tiden till beräknad förlossning dock 14 dygn.

Lamm och killing

Ett lamm eller en killing måste vara minst 7 dagar innan du får transportera den.

Skyltar

Du måste skylta motordrivna fordon och släp som du transporterar djur i.

- Skyltarna ska ha svart text på gul botten.
- Det ska framgå att det är levande djur i fordonet.
- Skyltarna ska vara lätta att läsa på avstånd.

Stallklimatet ska
vara anpassat
till djuren.

Mått

Vid transport på väg måste får och getter ha minst följande utrymmen:

Kategori	Vikt i kg	Yta i m ² per djur
Klippta får och lamm	26–55	0,30
	56–100	0,40
	60–100	0,60
	>100	0,80
Oklippta får	< 55	0,40
	55–100	0,50
	60–100	0,70
	> 100	0,90
Högräktiga tackor	< 55	0,50
	55–100	0,60
	> 100	0,90
Getter	< 35	0,30
	35–55	0,40
	> 55	0,50
Högräktiga getter	< 55	0,50
	< 55	0,60

Registrerad transportör

Du ska vara registrerad transportör om du yrkesmässigt

- tar betalt för att köra får och getter.
- kör egna får och getter som en del av driftsupplägget i ett lantbruksföretag, t.ex. inköp för uppfödning och till slakt.
- kör får och getter i samband med avelsverksamhet.

Om du bara kör korta transporter (under 65 km) enstaka gånger (färre än 8 gånger per år) eller om du bara kör till och från bete eller om djuren ingår i ett bevarandeprogram, behöver du inte registrera dig som transportör.

En registrerad transportör ska ha ett fordon som är godkänt för får- och gettransporter. Ansökningsblanketter och mer information finns på Jordbruksverkets webbplats.

Ansvar och utbildningskrav

Både du som kör och du som sköter djur under en transport ansvarar för djurens välbefinnande.

För registrerade transportörer gäller att den som kör fordonet och sköter djuren ska ha utbildning och ett kompetensbevis. Du kan läsa mer om vad som krävs och se vilka godkända utbildare som finns på Jordbruksverkets webbplats.

Transport av får och getter till utlandet

För internationella transporter, längre än 8 timmar, av får och getter måste du ha en färdjournal. Du hittar blanketten för färdjournalen på Jordbruksverkets webbplats eller beställer den från Jordbruksverkets kundtjänst. Därefter gör du så här:

- Fyll i färdjournalens avsnitt 1–2. Avsnitt 3 fyller du bara i om du behöver det. Om veterinär är närvarande vid lastningen, ska denne skriva under och stämpla avsnitt 2.
- Senast 2 arbetsdagar före avresan faxar du in avsnitt 1 av färdjournalen till Jordbruksverket.
- Om färdjournalen godkänns, faxar Jordbruksverket tillbaka ett godkännande till dig som ska transportera.
- Du tar med den godkända färdjournalen i fordonet och genomför transporten.
- Efter resan skickar du in färdjournalens avsnitt 4, ”Transportörens rapport”, till länsstyrelsen i avreselänet.

Om någon avvikelse från färdplanen inträffat under transporten (t.ex. om ett djur insjuknat, eller transporten tagit längre tid än beräknat etc.), fyller du i avsnitt 5 och skickar in till Jordbruksverket.

Observera att veterinärbesiktning får ske tidigast 24 timmar före lastning.

Kom ihåg!

Du ska ha färdjournalen med under hela transporten. Det är du som transportör eller du som organiserar transporten som är ansvarig för planeringen och för att färdjournalen fylls i och skickas in till myndigheterna.

Om reglerna inte följs

Om du inte följer djurskyddsreglerna kan kontrollmyndigheten (länstyrelsen) besluta om förelägganden och förbud. Länsstyrelserna kan också fatta beslut om omhändertagande av djur och förbud mot att hålla och sköta djur. Om du med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot djurskyddsreglerna kan du dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Lagstiftning

Broschyren är en sammanfattning av djurskyddslagen, djurskyddsförordningen samt föreskrifter och allmänna råd för får och getter. Vill du läsa de fullständiga reglerna hittar du dem i:

- Djurskyddslagen (SFS 1988:534)
- Djurskyddsförordningen (SFS 1988:539)
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om djurhållning inom lantbruket (SJVFS 2010:15)
- Statens jordbruksverks föreskrifter om läkemedel och läkemedelsanvändning (SJVFS 2010:17)
- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2012:12) om förprovning
- Rådets förordning om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden (EG 1/2005)
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om transport av levande djur (SJVFS 2010:2)

Du hittar föreskrifterna på Jordbruksverkets webbplats
www.jordbruksverket.se

Vill du veta mer?

Besök Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se

Kontakta Jordbruksverkets kundtjänst

Jordbruksverkets kundtjänst har öppet vardagar 8.00–16.30. Du når kundtjänst på telefon 0771-223 223.

Kontakta din länsstyrelse

Kontakta din länsstyrelse när du har frågor om djurskyddet eller förprovning av byggnader.

Jordbruksverket
551 82 Jönköping
Tfn 0771-223 223 (kundtjänst), 036-15 50 00 (vx)
E-post: jordbruksverket@jordbruksverket.se
www.jordbruksverket.se

ISSN 1102-8025 JO14:6